

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen kan kun med tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Man gik da til:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om prisstop. (Midlertidig forlængelse af prisstoppet).

(Lovforslaget (nr. 129) findes i tillæg A. sp. 2701, fremsættelsen i tidenden sp. 3976).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Erling Dinesen: Det er jo en bunden opgave, vi er stillet over for med det forslag til lov om forlængelse af prisstoppet, som handelsministeren nu har fremsat. Det er også efter vor opfattelse indlysende, at vi ikke kan have en periode, hvor man hverken har prisstoppet eller den bebudede lovgivning, der skal afløse loven om prisstop, og det har ikke været muligt at få regeringen til at erkende det usaglige i fortsat at holde den kommende prislovgivning tilbage. Vi mener fortsat, at det er usagligt. Det spørgsmål har vi haft meget lange drøftelser om både i 21 mands udvalget og adskillige gange her i folketingsalen.

Jeg vil gerne pege på, at vi allerede den 7. oktober sidste år henstillede til regeringen at komme med sit forslag af hensyn til erhvervene, for hvem det er meget vigtigt at vide besked, af hensyn til forbrugerne og af hensyn til arbejdsmarkedets parter. Det er sket nogle gange siden, at vi har rettet disse henstillinger uden resultat, og efter min opfattelse også uden at regeringen har givet en acceptabel begrundelse for sine afslag.

Jeg skal ikke ved denne lejlighed genoptage denne diskussion, men vil dog gerne understrege, at heri ligger ikke en anerkendelse af de synspunkter, handelsministeren på ny fremfører i sin fremsættelsestale gå-

ende ud på, at den endelige udformning af prislovsforslaget må bero på resultatet af overenskomstforhandlingerne, og at forslaget derfor først kan fremsættes, når situationen på arbejdsmarkedet er afklaret. Der kan efter min opfattelse ikke være tvivl om, at en forlængelse af prisstoppet vil betyde nye vanskeligheder for erhvervslivet, som hver eneste dag skal disponere uden at kende noget som helst til de prislovsvilkår, der vil gælde, når prisstoppet ophører, og som indtil nu har disponeret i tillid til, at prisstoppet ikke ville blive forlænget ud over den 1. marts. Det er jo det, handelsministeren tidligere har givet tilsagn om. Jeg må ærlig talt sige, at jeg ikke synes, det just er hensynsfuldhed over for dansk erhvervsliv, der præger regeringens handlemåde. Men som jeg allerede har nævnt: regeringens standpunkt stiller os i virkeligheden i en tvangssituation. Da vi ikke kan få det prislovsforslag frem, som vi sagligt set har krav på, er vi i den situation, at vi vil stemme for forlængelsen af prisstoppet.

Hans Kjær: Af ganske naturlige årsager kan det ikke være med entusiastisk begejstring, jeg på min gruppes vegne hermed giver min anbefaling af handelsministerens forslag om midlertidig forlængelse af det gældende prisstop.

Allerede fra denne lovs gennemførelse i oktober sidste år har det stået klart, at selv den berammede løbetid var en hård anspændelse for erhvervene, og der har været og er vel fortsat en bred opfattelse af, at en fortsættelse forstærker de uheldige virkninger, der er ved en så rigoristisk lovgivning. Som situationen imidlertid er helt aktuelt, hvor arbejdsmarkedssituationen ikke er afklaret — og jeg skal lige så lidt som hr. Erling Dinesen genoptage den debat, som vi for mindre end 14 dage siden havde her; hr. Erling Dinesen har jo kun villet gentage essensen af den om socialdemokratiets utilfredshed med den holdning, regeringen har taget — skal jeg nøjes med at sige, at jeg synes, at den udvikling, der er sket, tværtimod viser, at det er en rigtig holdning, regeringen har indtaget.

Der er også bred enighed om, at der ikke må opstå et tomrum, indtil den mere fleksible afløsningslov kan gennemføres, og så kommer vi ikke uden om en forlængelse. Vi

[Hans Kjær.]

må også sikre, at der bliver rimelig tid til at handle den afløsningslov, som er bebudet, både af hensyn til folketinget og af hensyn til erhvervene. Jeg deler helt det håb, handelsministeren har givet udtryk for i sin fremsættelsestale om, at forlængelsen må blive kortvarig. Alligevel må det stå klart, at der opstår nye betydelige vanskeligheder for store dele af erhvervslivet ved denne datoforskydning. Det må derfor forventes, at der fremkommer velbegrundede ønsker om ændringer eller dispensationer. Men selv med fuld forståelse herfor vil jeg mene, at det er nødvendigt med en uændret forlængelse af loven, for ellers vil vi få et dobbelt sæt ændringer: først for det korte forløb, indtil den nye lov kan sættes i gang, og dernæst de betydelig større ændringer, som den bebudede lov må forventes at indeholde, samtidig med at den må forventes at have en længere varighed. Et sådant dobbelt sæt ændringer indebærer efter min opfattelse kimen til større forvirring og usikkerhed til skade for erhvervene.

Forlængelsen ud over den 1. marts nødvendiggør da, at afløsningsloven tager hensyn til de særlige problemer, der følger deraf. Ikke alene forsvinder den midlertidige kompensation for en dyrtidsportion; men en ny dyrtidsportion som følge af januarpristallet kommer til udløsning. Dertil kommer, at virkningerne af en overenskomst, hvis en konflikt undgås — og håbet beskæmmer jo som bekendt ingen — vil blive udløst med virkning fra 1. marts, selv om afklaringsen først sker på et senere tidspunkt. Jeg forudsætter derfor, når jeg kan tilsige det konservative folkepartis støtte til hurtig gennemførelse af handelsministerens lovfor-slag, at udarbejdelsen af den nye lov om pris- og avanceforhold, der skal afløse prisstoploven, vil tage hensyn til disse forhold.

Jens Peter Jensen (Sorø amt): Da dette ikke er noget Oxfordmøde, skal jeg afholde mig fra at udtrykke noget om mine følelser i forbindelse med det lovforslag, der her er

fremSAT. Jeg skal derfor nøjes med at sige, at det er uhensigtsmæssigt, hvis der opstår et slip imellem prisstoppet og den bebudede nye lovgivning, og derfor må vi gennemføre den foreslåede midlertidige forlængelse.

Vi har i den senere tid kunnet glæde os over prisstabilitet. Jeg har i kommentarer til dette fra flere sider set fremhævet, at dér kan man se: prisstoppet virker efter hensigten — og så kommer følgeslutningen: så må vi da endelig lade det køre videre eller have en anden stram prislovgivning. Jeg tror, begge tankesæt er forkerte. Jeg tror, at årsagen til prisstabiliteten er at finde i prisudviklingen i de lande, der har betydning for vor økonomi, og i den meget skarpe konkurrence, der gælder inden for erhvervslivet. Det er disse to faktorer langt, langt mere end prisstoploven, der har hidført den prisstabilitet, som vi kan glæde os over. Derfor tror jeg heller ikke på, at prisstoploven har medført opstemning af vældige prisstigningsbehov, der vil vælte ud over samfundet som en bølge den dag, prisstoppet er borte.

Jeg nævner disse ting for i god tid at forberede handelsministeren på, at den nye prislovgivning, der skal gennemføres, ikke skal være en stærk restriktionslov, ikke skal være en lovgivning, som konsoliderer en restriktionspolitik; det skal være en lovgivning, der giver en blød afvikling af restriktionerne.

Niels Helveg Petersen: De sidste tre måneder har udvist en glædelig prisstabilitet. Månedsindekserne har været uforandrede, og årsagen hertil tror jeg det er rigtigt at søge dels i den hårde konkurrence, dels i en almindelig afsvækkelse af efterspørgselspresset, men selvfølgelig også, i et vist omfang i hvert fald, i prisstoppet — i hvor stort et omfang kan altid diskuteres. Jeg er ikke i tvivl om, at det har haft en væsentlig betydning.

Det er uden begejstring, der i dag gives tilslutning til en midlertidig og kortvarig forlængelse af prislovgivningen. Hvis begejstring skulle til, kunne dette lovforslag ikke

[Niels Hølvæg Petersen.]

vedtages, men det bliver det alligevel, og jeg tror, der i al almindelighed, også i de kredse, der føler prisstoppet ubehageligt, vil være forståelse for, at det er nødvendigt at lade det fortsætte, indtil forudsætningerne for en ny prislovgivning er til stede. Som sagt er der grund til at tro og håbe, at forlængelsen bliver kortvarig. Jeg synes, at den prisstabilitet, som har været til stede i de seneste måneder, for så vidt lover godt for prisudviklingen også efter prisstoppets ophævelse.

Jeg kan på mit partis vegne tilsige en velvillig og hurtig behandling og skal kun sige den ene bemærkning til hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt), som ikke troede meget på, at forlængelsen af prisstoppet havde nogen, særlig virkning, at jeg ikke synes, hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) sådan skal sætte sit lys under en skæppe. Jeg tror, at hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) var den, der først så mulighederne i netop at forlænge prisstoppet.

Aksel Larsen: Ja, her står vi altså og skal tage stilling til og vurdere en af de kameler, som regeringen og regeringspartierne, jævnfør finansministerens berømte tale fra i fjor efterår, skal sluge. Jeg har ikke så forfærdelig meget at sige om den, ud over at det er meget interessant, at hr. Hans Kjær fra et af regeringspartierne siger, at dette beviser, at regeringen har indtaget den rigtige holdning. Den har i hvert fald indtaget den holdning, vi alle sammen har ventet den ville tage, nemlig at lade tingene drive og gøre så lidt som muligt for at holde styr på udviklingen.

Der er sket noget siden den 15. maj i fjor, da man vedtog den berømte dagsorden i folketinget om, at regeringen har pligt til at sørge for, at det går godt med den økonomiske politik og indkomstpoltikken og lønningerne og alt det. Der er også gået nogen tid siden den 22. september, hvor statsministeren kom med sit storstilede oplæg. Det driver videre, ikke alene på den almindelige overenskomstfront, men også med hensyn til f. eks. tjenestemændene, idet forhandlingerne mellem regeringen og tjenestemændene går lige så hurtigt, som dengang de stod bomstille. Så jeg kan sige, at hvis hr. Hans Kjær og andre mener, at dette er den

rigtige holdning, så er det i hvert fald den holdning, vi har kunnet forvente af denne holdningsløse regering uden handlekraft.

Dermed skal jeg lade gassen gå af mig og sige, at arbejdsministeren under en foregående sag på dagsordenen fortalte, at dette ting er ikke noget ekspeditionskontor. Ja men det er det jo! Her kommer regeringen med et forslag; det skal gennemføres i en fart. Tinget er et ekspeditionskontor; jeg regner med, at regeringspartierne vil sørge for den nødvendige ekspedition, og så bliver det i orden.

Jeg kan dog ikke lade være med at sige, at handelsministeren har skuffet mig. Han sagde i sin fremsættelse:

„Det er nu uvist, om problemerne omkring overenskomstfornyelserne vil kunne være afklaret så betids, at regeringen vil få mulighed for at fremsætte et prislovsforslag i folketinget inden prisstoppets udløb den 1. marts 1971.“

Det skuffer mig. Jeg anser handelsministeren for at være et af de mest logiske medlemmer af denne regering og dette ting, så jeg kan ikke forstå, at han kan sige, at det nu er uvist, om ikke overenskomsterne alligevel kan være klaret, selv om det ikke ser ud til, at de kan være det. Han ved med sikkerhed, at det kan de ikke være, og selv om han og regeringspartierne ordførere siger, at de håber, at dette bliver en meget kortvarig lov, og at vi meget snart kan få den nye prislov, så har vi andre jo lov til at have det indtryk, at der godt kan gå temmelig lang tid endnu. Men det er naturligvis regeringens sag, fordi den ikke i tide har villet tage hensyn til de råd, den fik, men har villet køre sit eget løb eller rettere sagt: lade løbet køre sådan, som det nu på en eller anden måde kunne.

Jeg forstår godt, at regeringspartierne uden begejstring vil stemme for dette lovforslag, men det skal de have lov til. Det er deres sag at være ekspeditionskontor. Vi vil så nogenlunde holde os udenfor. Jeg ser ikke, at vi har nogen grund til at stemme for dette lovforslag, for det er regeringens sag, det er dens lovgivning, det er dens idé, at sådan skal det køres, eller sådan skal det ikke køres, og så synes vi også, at regeringsflertallet skal have lov til at tage ansvaret ved en afstemning.

Sigsgaard: Vi står nu i den situation, at to af regeringens partier vil have en afløsende prislovgivning, mens det tredje ikke er særlig interesseret i det, så vidt jeg forstod hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt)s tale her for lidt siden. Det kan måske nok udvikle sig til at blive ret interessant om nogle uger.

Jeg og mit parti har den opfattelse, at den prisstoplov, som vi behandler i dag, ikke er så forfærdelig meget værd. Den er bl. a. ikke omfattende nok. Alle vil vide, at i den tid, prisstoppet har løbet, er masser af priser steget, i hvert fald priser, der falder uden for prisstoppet. Jeg behøver bare at nævne huslejer, olie, brændsel i det hele taget. Det var baggrunden for, at vi i sin tid ikke ønskede at stemme for denne lov. Vi vil ikke stemme for noget, som vi ikke tror på virker efter hensigten, og på den baggrund vil vi heller ikke stemme for forlængelsen, men igen undlade at stemme.

Hanne Reintoft: Da prisstoploven blev vedtaget, undlod jeg også at stemme, idet jeg påpegede, at loven med sine mange undtagelsesbestemmelser, hvorefter bl. a. importerede varer var undtaget, kun var en slags sutteklud, som lønmodtagerne skulle have, indtil situationen på arbejdsmarkedet var afklaret i foråret. Det viste sig unægtelig også, at vi havde ret; priserne på importerede varer steg, priserne på alle varer holdt uden for prisstoppet steg. Resultatet blev da også den stigning i pristallet, man ikke havde ønsket, men som klart viste, at det ikke var lykkedes at bremse prisstigningerne effektivt. Jeg tror heller ikke på nogen måde, at befolkningen har følt, at vort prisniveau har været stabilt, om end det på nogle områder har ligget nogenlunde fast.

Når handelsministeren nu vil have bemyndigelse til at forlænge loven, indtil situationen på arbejdsmarkedet er afklaret, for derefter at komme med sit andet udspil, viser det også klart, at hensigten blot har været at skabe en vis ro omkring kritikken af de stadige prisstigninger, mens overenskomstforhandlingerne fandt sted. Det er tydeligt kommet til udtryk gennem udtalelser til offentligheden, både på den ene og den anden måde, at regeringens udsagn om at holde fingrene fra forhandlingerne kun gælder, hvis disse forhandlinger falder ud til regeringens tilfredshed. Det ligger klart, at

regeringen trods disse mange udsagn om respekt for den fri forhandlingsret har en ultimativ løsning på problemerne parat, ja, statsministeren vil ikke engang skjule længere, at man har en ultimativ skitse til et forlig i lommen.

Det ligger vist også klart, at man med forskellig lovgivning vil opsuge de eventuelt indvundne lønstigninger, det er også kommet frem ved flere forskellige lejligheder. Som det fremgik af statsministerens tale under prisstopdebatten, mener man fra regeringens side ikke at kunne undgå, at forhøjede lønninger trækkes tilbage ved forhøjede priser. Man lægger ikke skjul på, at man mener, at avancerne for en dels vedkommende vil stige, når lønningerne stiger. Men det er unægtelig ikke det, der er meningen med en kamp om forhøjet løn. Det er ikke tilfredsstillende, og det må skærpe en forhandlingssituation, selv om man ved det tidligere prisstopforslag prøvede at tilsløre den politik, der på prisområdet vil følge overenskomstafslutningen.

Man kan få et effektivt prisstop ved at indføre en sådan kompensation for prisstigninger, at ingen har interesse i at lade priserne stige, men det er der på intet tidspunkt vist politisk vilje til. Tværtimod forringer man pristalsdækningen for de mennesker, det går ud over, selv om veje meget let kunne anvises, også af regeringens økonomer.

Vi er meget betænkelige ved hele udviklingen og kan selvfølgelig nu som før ikke aktivt støtte en lov som den nuværende pristalslov, der var ineffektiv, da den blev indført, som har vist sig ineffektiv, og som i sit sigte på mange måder tjener helt andre formål end det påståede.

Handelsministeren (Knud Thomsen): Jeg vil gerne takke ordførerne for de forskellige partier. Jeg vil først og fremmest takke, fordi der uanset den manglende begejstring for dette lovforslag er givet tilsagn om hurtig behandling her i folketinget. Det er jeg glad og taknemlig for. Jeg er endvidere taknemlig for, at man ikke forsøger at forlænge en diskussion, vi har haft ved flere lejligheder både i udvalget og her i folketingssalen.

Jeg kan sige til hr. Hans Kjær, at i forhold til det notat, der er afgivet i 21 mands udvalget, må der naturligvis ske tekniske

[Handelsministeren.]

ændringer, når ikrafttrædelsesdatoen for den nye lov ikke længere kan blive den 1. marts, men først et senere tidspunkt. Jeg tager del i den manglende begejstring for den forlængelse, der her skal til, ud fra et hvilket som helst synspunkt. Det er i alt fald en yderligere byrde for erhvervslivet med en sådan forlængelse af prisstoppet, som jo virker overmåde generende på grund af den stivhed i strukturen, det har givet.

Men som sagt: jeg takker for en velvillig førstebehandling.

Erling Dinesen: Jeg skal ikke forlange debatten ret meget, men jeg vil godt knytte bare et par enkelte bemærkninger til det, hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) sagde.

Han glædede sig så meget over det, han betegnede som den prisstabilitet, vi havde oplevet igennem de seneste måneder, og derfor mente han, at vi heller ikke fik særlig stærke prisstigninger, når prisstoppet ophører. Jeg opfattede det nærmest som en venlig henstilling til handelsministeren om af de grunde nu ikke at tage alt for hårdt fat med en kommende prislov. Lad nu det ligge. Det, jeg vil understrege i forbindelse med disse synspunkter, er, at jeg ikke er sikker på, at man kan slå sig helt til ro med, at det vil gå på den måde, som hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) nævnte her oppe fra talerstolen. Min fornemmelse er den, at der har opsamlet sig et ganske betydeligt prispres i perioden siden den 22. september, og det var da også det, erhvervenes repræsentanter, da vi sidst behandlede prisloven, gav udtryk for ville ske. Vi ved, at der har været tale om råvareprisstigninger. Vi ved, at arbejdsgivertilskuddet bortfalder. Vi ved, at der er tale om stadig stigende byggepriser. På en række områder er der altså en bevægelse i gang, så jeg vil advare imod, at forbrugerne ud over landet ligesom slår sig til tåls med, at den hellige grav er vel forvaret.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til det udvalg, som tinget har nedsat angående forslag til lov om prisstop.

Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om offentlige indsamlinger.

(Lovforslaget (nr. 116) findes i tillæg A. sp. 0000, fremsættelsen i tidenden sp. 2783).

Lovforslaget sættes til forhandling.

K. Axel Nielsen: Lovforslaget betyder i hvert fald i formen et radikalt brud på den hidtidige retstilstand. I bemærkningerne til forslaget hedder det som en programerklæring, at der ikke længere er grund til at kræve forudgående tilladelse eller forlange, at det kun må være indsamlinger til bestemte formål. Det må være rimeligt at overlade det til befolkningen selv at afgøre, hvilke formål der fortjener støtte, hedder det. Endvidere siges det, at det må være forsvarligt fremtidig at ophæve myndighedernes kontrol med de indsamlede midlers anvendelse.

Man kan måske nok blive lidt bange for, at denne lov vil bane vej for smarte folks udnyttelse af godtroende medborgeres godgørelse, for det var vel en udbredt svindel med indsamlede midler, der i sin tid gav anledning til de stramme regler, vi har i dag. En nærmere overvejelse specielt af forslagets §§ 1 og 3 og de dertil hørende bemærkninger virker dog beroligende. Efter § 1 skal en offentlig indsamling anmeldes til politiet, inden den iværksættes, og ifølge § 3 fastsætter justitsministeren regler om fremgangsmåden ved offentlige indsamlinger og om den kontrol, som skal udøves ved anvendelsen af de indsamlede midler.

I bemærkningerne til § 3 er gengivet hovedindholdet af de regler, justitsministeriet efter lovens vedtagelse vil udstede. Disse regler vil formentlig i praksis sætte sådanne grænser for indsamlingsfriheden, at det måske kan være vanskeligt at få øje på den proklamerede frihed. Det skal dog erkendes, at den nye lov giver en mere tidssvarende ramme end den gamle, og jeg kan give tilsagn om mit partis velvillige behandling af forslaget.